

Pommersche Bibliographie 1958-1959 und Nachträge

bearbeitet von Herbert Rister

I. ALLGEMEINES

1. Bibliographien

1. Ostdeutscher **Literatur-Anzeiger**. Hrsg. v. Gött. Arbeitskr. Würzb. 4. 1958. 5. 1959.
2. **Marzian**, Herbert: Ostdeutsche Bibliographie. 6. 1955 u. Nachtr. 1945—1954. 7. 1956 u. Nachtr. ab 1945. In: Jb. d. Alb.-Univ. zu Kgb./Pr. 7. 1957. S. 371—467; 8. 1958 (1957). S. 451—510.
3. **Raspe**, Hans-Ulrich, Herbert Rister: Geschichtliche u. landeskundliche Literatur Pommerns 1940—1955. Marb./L. 1958. IX, 253 S. (Wiss. Beitr. z. Gesch. u. Landeskde Ost-Mitteleur. 39.)
4. **Raspe**, Hans-Ulrich: Von Wizlaw III bis Alfred Döblin. Pomm. Lit. v. d. ält. Zeiten b. z. Geg. E. Zsstell. d. Schriftt. i. Besitz d. Stadtbibl. Hannover. (Hann. [1956]: Madsack & Co.) 23 S.
5. **Rister**, Herbert: Pommersche Bibliographie 1956—1957 u. Nachtr. f. 1950—1955. In: ZfO. 7. 1958, 3. S. 465—480.

2. Zeitschriften

6. **Bibliotekarz** zachodnio-pomorski. Biul. pośw. sprawom bibliotek i czytelnictwa Pom. Zach. Kwart. Szcz. 1. 1959, Jan./März ff. [D. pomm. Bibliothekar. Nachr. f. Bibliotheks- u. Bibliotheksbenutzerfragen.]
7. **Biuletyn** informacyjny Wojewódzkiego Komitetu Z(jednoczonego) S(tronictwa) L(udowego). Koszalin. 1. 1958, Jan./März ff. [Nachrichtenbl. d. Woj.-Ausschusses d. Verein. Volksfront (i. Köslin).]
8. Pommersches **Heimatbuch**. Hrsg. i. Zsarb. m. d. Pomm. Landsmannsch. Hb. 1958 [1957]—1960 [1959].
9. Camminer **Heimatgrüße**. Dreieichenhain üb. Offenbach/M. 8. 1958. 9. 1959.
10. Pommersche **Heimatkirche**. Ev. Kirchenblatt d. Vertr. Pommerns. Hornheide üb. Münster/Westf. 8. 1958. 9. 1959.
11. Ostdeutsche **Monatshefte**. Stollhamm; Berlin. 25. 1958, 1 (Okt.)/1959, 15 (März).
12. **Pommerndienst**. Informationen d. Pomm. Landsmannschaft. Hb. 4. 1958. 5. 1959.
13. Der **Remter**. Blätter stdt. Besinnung. Lüb. [4.] 1958. 5. 1959.
14. **Rocznik** statystyczny woj. szczecińskiego. Szcz. 1. 1958 (1959). [Statist. Jb. d. Woj. Stettin.]
15. Pommersche **Saat**. Blätter f. pomm. Kulturarbeit. Hb. 11. 1958. 12. 1959.
16. **Studia** i materiały do dziejów Wielkopolski i Pomorza. Po. 4. 1958. [Untersuch. u. Beitr. z. Gesch. Großpolens u. Pomm.]
17. Baltische **Studien**. Hrsg. v. d. Ges. f. Pomm. Gesch., Altertumskde u. Kunst. Hb. N. F. 45. 1948. 46. 1949.
18. **Szczecin**. Mies. Pom. Zach. (Prezydium Rady Okręgu Tow. Rozwoju Ziem Zach. i Szczec. Tow. Nauk.) Szcz. Nr. 1. 1957, Okt.—Nr. 20. 1959. [Stettin. Pomm. Monatsschr., hrsg. v. Präsid. d. Bezirksrates d. Ges. f. d. Entwickl. d. Westgeb. u. d. Stettiner Gel. Ges.]
19. **Zapiski** koszalińskie. (Pol. Tow. Hist. Oddziały Woj. Koszal.) Koszalin. Nr. 1. 1958 ff. [Kösliner Schriften. Hrsg. v. d. Abteilungen d. Poln. Hist. Ges. i. d. Woj. Köslin.]
20. Kolberger **Zeitung** für Pommern. Laichlingen/Rhld. 10. 1958. 11. 1959.

3. Biographien

21. Krieger, Erhard: Ernst Moritz **Arndt**. Leben e. dt. Europäers. [M. Bildn.] In: Osttd. Monatshefte. 25. 1958, 1. S. 7—13.
22. Kunkel, Otto: Hellmuth **Bethe**. 1901—1959. [M. 1 Bildn. u. Schriftenverz.] In: Balt. Studien. N. F. 46. 1959. S. 7—9.
23. Kunkel, Otto: Martin **Bethe**. 1866—1956. [M. 1 Bildn.] In: Balt. Studien. N. F. 46. 1959. S. 10—11.
24. Harms, Klaus: Johannes **Bugenhagen** Pomeranus. Zu seinem 400. Todestag. [M. 1 Taf.] In: D. Remter. [4.] 1958, 2. S. 113—121.
25. Aretin, Karl Otmar Frh. v.: Franz Alexander Friedrich Wilhelm v. **Dönninges**. In: Neue dt. Biogr. 4. 1959. S. 28—30. [Geb. 13. I. 1814 i. Stettin; gest. 4. I. 1872 i. Rom. Historiker u. bayer. Staatsmann.]
26. Heuss, Theodor: Anton Felix **Dohrn**. In: Neue dt. Biogr. 4. 1959. S. 54—56. [Geb. 29. XII. 1840 i. Stettin; gest. 26. IX. 1909 i. München. Zoologe.]
27. Ronge, Grete: Carl August **Dohrn**. In: Neue dt. Biogr. 4. 1959. S. 56. [Geb. 27. VI. 1806 i. Stettin; gest. 10. V. 1892 ebd. Entomol. u. Literat.]
28. Schumacher, Bruno: Christian **Dreier**. In: Neue dt. Biogr. 4. 1959. S. 108—109. [Geb. 22. XII. 1610 i. Stettin; gest. 3. VIII. 1688 i. Königsberg/Pr. Luth. Theologe.]
29. Schieder, Theodor: Johann Gustav Bernhard **Droysen**. In: Neue dt. Biogr. 4. 1959. S. 135—137. [Geb. 6. VII. 1808 i. Treptow/Rega; gest. 19. VI. 1884 i. Berlin. Historiker.]
30. Forchert, Arno: Philipp **Dulichius**. In: Neue dt. Biogr. 4. 1959. S. 184. [Geb. 18. XII. 1562 i. Chemnitz; gest. 24. III. 1631 i. Stettin. Kantor.]
31. Marx, Eberhard: Edmund Albert **Edel**. In: Neue dt. Biogr. 4. 1959. S. 307. [Geb. 10. IX. 1863 i. Stolp; gest. 4. V. 1934 i. Berlin. Schriftsteller.]
32. Schönfeld, Walther: Karl Ferdinand **Eichstedt**. In: Neue dt. Biogr. 4. 1959. S. 385—386. [Geb. 17. IX. 1816 i. Greifswald; gest. 31. XII. 1892 ebd. Mediziner.]
33. Ronge, Grete: Ernst Wilhelm Bernhard **Eiselen**. In: Neue dt. Biogr. 4. 1959. S. 409—410. [Geb. 27. IX. 1792 i. Berlin; gest. 22. VIII. 1846 i. Misdroy. Turnpädagog.]
34. Schmidt-Wiegand, Ruth: Eduard **Engel**. In: Neue dt. Biogr. 4. 1959. S. 499—500. [Geb. 12. XI. 1851 i. Stolp; gest. 23. XI. 1938 i. Bornim b. Potsdam. Literarhist. u. Schriftsteller.]
35. Stasiewski, Bernhard: **Erasmus** v. Manteuffel; Bischof v. Cammin. In: Neue dt. Biogr. 4. 1959. S. 553—554. [Geb. um 1480 i. Arnhausen b. Belgard i. P.; gest. 27. I. 1544 i. Köslin.]
36. Hagen, J. Heinrich: Albert **Ernst**. In: Neue dt. Biogr. 4. 1959. S. 627. [Geb. 17. XI. 1847 i. Görshagen b. Schlawe i. P.; gest. 15. I. 1917 i. Berlin-Charl. Pädagoge.]
37. Kellenbenz, Hermann: Jacob **Fabricius**. In: Neue dt. Biogr. 4. 1959. S. 735. [Geb. 19. VII. 1593 i. Köslin; gest. 11. VIII. 1654 i. Stettin. Luth. Theologe.]
38. Krieger, Erhard: Ostdeutsche Charakterköpfe: Caspar David **Friedrich** — d. Meister dt. Landschaftsmalerei. [M. 4 Abb.] In: Osttd. Monatshefte. 24. 1958, 8. S. 487—494.
39. Ropp, Christoph v. d.: Der historische George **Grosz**. [M. Bildn.] In: Balt. Studien. N. F. 45. 1958. S. 160—161.
- 39a. Granzow, Klaus: Die **Humboldts** — e. pomm. Geschlecht. [M. 1 Abb.] In: Pomm. Heimatbuch. 1958. S. 82—84.
40. Lenz, Friedrich: Die pommersch-livländische Familie **Lenz**. In: Osttd. Monatshefte. 25. 1958, 1. S. 38—45.

41. Lange, Carl: Gedanken an Hermann **Ploetz**. In: Ostdt. Monatshefte. 24. 1958, 4. S. 252—253. [Geb. 31. X. 1870 i. Cretlow i. Pomm.; gest. 3. XI. 1946 i. Seeboden am Millstädter See. Dichter.]
42. Meyer, Immanuel: Otto **Puchstein**. In: Balt. Studien. N. F. 45. 1958. S. 144—146.
43. Schulmann, W. v.: Ernst **Rubow**. († 4. Juli 1858 i. Stendal.) In: Balt. Studien. N. F. 45. 1958. S. 7—8.
44. Pohl, Franz Heinrich: Arzt, Denker u. Dichter. Vor 100 J. (19. 7. 1859) wurde Prof. Dr. Carl Ludwig **Schleich** i. Stettin geboren. In: Ostdt. Monatshefte. 25. 1959, 10. S. 598—600.

4. Gesamtdarstellungen, Bildbände

45. **Edel-Kryński**, Henryk: Powiat lęborski. [M. 1 Kt.-Sk.] In: Prz. zach. 14. 1958, 3. S. 94—102. [D. Kreis Lauenburg.]
46. **Gaca**, Józef: Drawsko w latach 1945—1957. In: Prz. zach. 14. 1958, 5. S. 219—223. [D. Dramburger Land i. d. J. 1945—57.]
47. **Gehrmann**, Karl Heinz: Ostpommerns Küste in 144 Bildern. Leer: Verl. Gerhard Rautenberg 1959. 7 S. Text.
48. **Gerhard**, Joachim: Pommern. Mch.: Dt. Kunstverl. 1958. 80 S., 222 Taf. (D. Kunst i. dt. Osten. 2.)
49. **Radtke**, Gerhard: Kreis Dramburg im Bild. (Hb.: Weichert 1957.) 93 S. (Unvergeßliche Heimat.)
50. **Schumann**, Werner: Pommern. (Gütersloh:) Mohn 1959. 30 S., 40 Abb.

II. LANDESKUNDE

51. **Dwars**, Friedrich-Wilhelm: Der angebliche Landzusammenhang zwischen Rügen u. dem Ruden in historischer Zeit u. die Entstehung der Einfahrten am Ostrand des Greifswalder Boddens. [M. 4 Kt.-Sk. u. Schriftt.] In: Balt. Studien. 45. 1958. S. 9—26.
52. **Piskorski**, Czesław: Kamień Pomorski i jego okolice jako środowisko turystyczne. [M. 5 Kt.-Sk.] In: Szczecin. 1958, 4/5. S. 73—89. [Kammin i. P. u. seine Umgeb. als Reiseverkehrszentrum.]
53. **Piskorski**, Czesław: Międzyzdroje i okolice. (Rys.: Wiktoria Roszkowska.) Warsz.: Sport i. Turyst. 1958. 71 S., Abb., 1 Kt. [Misdroy u. Umgeb.]
54. **Piskorski**, Czesław: Na szczecińskiej ziemi. Warsz.: Wiedza Powsz. 1958. 238 S. Abb., 1 Kt., Pl. [Im Stettiner Land.]
55. **Rosa**, Bogusław: O postglacialnej transgresji Bałtyku na polskim wybrzeżu. [M. 2 Zeichn. u. Schriftt.] In: Cz. geogr. 29. 1958, 3. S. 397—416. [M. engl. Zsfass.:] On postglacial Baltic transgression on the Polish Sea Coast. S. 416—417.
56. **Rzeki** Przymorza Zachodniego. [M. mehr. Tab. u. 2 Zeichn.] In: Prace i studia Kom. Gospodarki Wodnej. 2. 1958. S. 463—476. [D. Flüsse Pommerns.]
57. **Stanisławski**, Władysław: W krainie tysiąca jezior. [M. 2 Kt.-Sk. u. Schriftt.] In: Szczecin. 1958, 6. S. 39—52. [Im Lande d. tausend Seen.]
58. **Wiktor**, Krystyna: Udział zooplanktonu w odżywianiu się narybku i ryb planktonożernych w pelagialu Zalewu Szczecińskiego. In: Ekologia pol. Ser. B. 4. 1958, 1. 31—33. [M. engl. Zsfass.:] The extent to which zooplankton forms the food of plankton-eating fish and fry in the pelagial of the Firth of Szczecin (Stettin/Bay). S. 33—34.
59. **Wróblewski**, Tadeusz: Pomorze Zachodnie w niemieckich atlasach etnograficznych. [M. 8 Kt.-Sk.] In: Szczecin. 1959, 8/9. S. 137—155. [M. dt. Zsfass.:] Westpommern in deutschen Atlanten. S. 153—154.

60. **Zenkovič**, V. P.: Nekotorye voprosy dinamiki pol'skogo berega Baltijskogo Morja. [M. 9 Abb.] In: Izvestija Vsesojuzn. geogr. obšč. 90. 1958, 3. S. 269—279. [Einige Fragen d. Entwickl. d. poln. Ostseegeb.]

61. **Bielecka**, Wanda, i Zofia Dąbrowska: Uwagi o stratygrafii malmu Pomorza okolic Kamienia Pomorskiego (z 2 fig. i 6 tabl.). Stratigraphy of the malm in the area of Kamień Pomorski [Kammin i. P.] in Western Pomerania (with 2 fig. and 6 pl.). Warsz.: Wyd. Geol. 1958. 72 S. (Biul. 142. — Inst. Geol.)

62. **Dadlez**, Ryszard: Badania geologiczne na antyklinorium pomorskim w roku 1957. [M. 10 Zeichn. u. Schriftt.] In: Kwart. geol. 2. 1958, 4. S. 740—763. [M. engl. Zsfass.:] Notes on geological investigations on Pomorze [Pommern] anticlinorium in 1957. S. 763—764.

63. **Dayczak**-Calikowska, Krystyna: Dotychczasowe wyniki badań stratygraficznych doggeru w obszarze Kamienia Pomorskiego (na podstawie makrofauny). [M. mehr. Tab. u. 2 Zeichn.] In: Kwart. geol. 3. 1959, 2. S. 319—336. [M. engl. Zsfass.:] Hitherto obtained results of stratigraphical investigations of the dogger in the region of Kamień Pomorski (Kammin i. P.) (Pomerania) on the basis of its macrofauna. S. 337—338.

64. **Łyczewska**, Janina: Stratygrafia paleogenu i neogenu Polski północnej. [M. 3 Kt.-Sk., 1 Tab. u. Schriftt.] In: Kwart. geol. 2. 1958, 1. S. 127—155. [M. engl. Zsfass.:] Stratigraphy of the palaeogene and neogene of Northern Poland. S. 155—160.

65. **Osika**, Roman: Profil górnego liasu i doggeru okolic Złotowa. [M. 1 Tab., 4 Zeichn. u. Schriftt.] In: Kwart. geol. 2. 1958, 4. S. 765—782. [M. engl. Zsfass.:] Section of upper lias and dogger in vicinity of Złotów [Flatow] near Bydgoszcz [Bromberg]. S. 782—784.

66. **Kierska**, Urszula: Rezerваты przyrody na terenie województwa szczecińskiego. [M. 2 Kt.-Sk., 11 Zeichn. u. Schriftt.] In: Szczecin. 1958, 6. S. 101—116. [D. Naturschutzgebiete d. Woj. Stettin.]

67. **Kownas**, Stefan: Roślinność ziemi szczecińskiej. [M. 16 Abb.] In: Szczecin. 1958, 6. S. 81—99. [D. Vegetation d. Stettiner Landes.]

68. **Linke**, Antoni: Ochrona flory i fauny Kamienia Pomorskiego i okolicy. [M. 13 Abb.] In: Szczecin. 1958, 4/5. S. 90—100. [Pflanzen- u. Tierschutz d. Stadt Kammin i. P. u. ihrer Umgeb.]

69. **Mańkowski**, Władysław: Zmiany stosunków hydrobiologicznych w Bałtyku w okresie 1946—1956 w świetle badań polskich. [M. 5 Zeichn.] In: Prz. geofiz. 2. 1957, 3. S. 137—153. [D. Veränderungen d. hydrobiol. Verhältn. i. d. Ostsee i. d. J. 1945—1956 i. Lichte d. poln. Forsch.]

70. **Wojnicz**, Bogusław: Z wyników obserwacji nad temperaturą i zasoleniem Bałtyku w okresie VIII 1957 — V 1958. Some results of observation on temperatures and salinity of the Baltic for the period August 1957 to May 1958. [M. 8 Zeichn.] In: Prz. geofiz. 4=12. 1959, 3/4. S. 199—206.

III. BEVÖLKERUNG, SIEDLUNGSWESEN, VOLKSKUNDE

71. **Borzycki**, Zdzisław: Repatrianci z ZSRR w powiecie gryfickim. In: Prz. zach. 14. 1958, 1. S. 179—180. [Rückwanderer a. d. UdSSR i. Kr. Greifenberg.]

72. **Delmat**, Tadeusz: Z badań nad skutnictwem ludowym Pomorza. [M. 14 Abb. u. Zeichn.] In: Szczecin. 1959, 8/9. S. 93—115. [M. dt. Zsfass.:] Einige Beobachtungen aus den Forschungen über den Volksbootsbau in Pommern. S. 114.
73. **Dobbertin**, Hans: Der Auszug der Hämelschen Kinder (1284): Ein Vermissenschicksal der Kolonisationszeit wurde zur Volkssage. In: Jb. f. Volkskde d. Heimatvertr. 4. 1958. S. 35—68. [Betr. u. a. Pomm.]
74. **Dobrowolska**, Agnieszka: Z problematyki odzieży ludowej na Pomorzu Zachodnim. [M. 28 Abb. u. 2 Kt.-Sk.] In: Szczecin. 1959, 8/9. S. 51—92. [M. dt. Zsfass.:] Aus der Problematik der Volksbekleidung in Westpommern. S. 90—91.
75. **Dopierała**, Bogdan: Ekonomiczne i demograficzne problemy Pomorza Zachodniego w świetle niemieckich materiałów źródłowych z lat 1926—1932. Wirtschaffliche u. völkische Probleme Pommerns nach deutschen Quellen aus den J. 1926—1932. Po.: Inst. Zach. 1959. LV, 274 S., Tab., Zeichn., dt. Zsfass. (Mat. do dz. nowożytnych ziem zach. 4.)
76. **Dopierała**, Bogdan: Polscy robotnicy sezonowi na Pomorzu Zachodnim w dwudziestoliciu międzywojennym. In: Szczecin. 1958, 1/2. S. 41—56. [Poln. Saisonarbeiter i. Pomm. i. d. Zeit zwischen d. beiden Weltkriegen.]
77. **Drewniak**, Bogusław, i Alfred Wielopolski: Szczecińskie materiały do dziejów polskiego wychodźstwa sezonowego na Pomorzu Zachodnim. In: Archeion. 28. 1958. S. 105—120. [M. franz. Zsfass.:] Les documents de Szczecin [Stettin] pour servir à l'histoire de l'émigration saisonnière polonaise dans la Poméranie Occidentale. S. 338.
78. **Helński**, Zbigniew: Ludność Pomorza Zachodniego w l. 1945—1949. [M. mehr. Diagr., Tab. u. Sk.] In: Szczecin. 1959, 10. S. 5—20. [D. Bevolk. Pomm. i. d. J. 1945—49.]
79. **Lesiński**, Henryk, Bogusław Drewniak: Źródła do historii kultury materialnej wsi na Pomorzu Zachodnim w Wojewódzkim Archiwum Państwowym w Szczecinie. In: Szczecin. 1959, 8/9. S. 157—170. [M. dt. Zsfass.:] Quellen zur Geschichte der materiellen Kultur auf dem Lande in West-Pommern im Staatlichen Wojewodschafts-Archiv in Szczecin [Stettin]. S. 167—168.
80. **Lucht**, Alfred: Zur pommerschen Kinderspielforschung. In: Balt. Studien. N. F. 45. 1958. S. 135—136.
81. **Nowak**, M[ieczysław], E. Kowalski, J. Górski: Osadnictwo na ziemi szczecińskiej. Szcz.: Wydż. Roln. i Leśn. Prez. Woj. Rady Nar. . . . 1958. 47 S., Abb., 1 Kt., Tab. [D. Siedlungswesen i. Stettiner Land.]
82. **Ostromięcka**, Jadwiga: Ludność i zatrudnienie w woj. szczecińskim. [M. mehr. Tab.] In: Szczecin. 1959, 10. S. 21—30. [Bevolk. u. Beschäftig. i. d. Woj. Stettin.]
83. **Petsch**, Waclaw: Podsumowanie obrad (Walnego) Zjazdu (Pol. Tow. Ludozn.) w Szczecinie, 6.—9. września 1957. In: Szczecin. 1959, 8/9. S. 171—179. [M. dt. Zsfass.:] Kurzer Abriß der Diskussionsstimmen auf der Wissenschaftlichen Session der P. T. L. [Poln. Volkskdl. Ges.] in Szczecin [Stettin]. S. 176—178.
84. **Schmidt-Wiegand**, Ruth: Die Aufhocker in der pommerschen Volksüberlieferung. In: Balt. Studien. N. F. 45. 1958. S. 129—134; 46. 1959. S. 108—118.
85. **Ślaski**, Kazimierz: Przemiany narodowościowe na Pomorzu Zachodnim w XIII—XX w. In: Szczecin. 1959, 8/9. S. 37—50. [M. dt. Zsfass.:] Ethnische Wandlungen in West-Pommern. S. 48.
86. **Stafiński**, Aleksander: Osadnictwo w powiecie szczecińskim po odzyskaniu niepodległości. In: Prz. zach. 14. 1958, 5. S. 229—233. [D. Siedlungswesen i. Kr. Stettin nach Erring. d. Unabhängigkeit.]

87. **Ulbrich-Hannibal**, Hermann: Kloster Kolbatz. Ausgangspunkt ostdt. Kolonis. In: Ostdt. Monatshefte. 25. 1958, 3. S. 156—158.
88. **Václavík**, Antonín: Odešla ethnografka Velkopolsky a Pomohí. (Vzpomínka na Boženu Stelmachowsku.) (Gone is the Lady-Ethnographer of Great Poland and Pommerland. (In memoriam of B. St.)) In: Českoslov. etnogr. 6. 1958, 1. S. 100—102.
89. **Wiśniowski**, Władysław: Niektóre problemy rozwoju ludności Szczecina w 1. 1960—1965. [M. mehr. Diagr. u. Tab.] In: Szczecin. 1959, 10. S. 31—40. [Einige Probl. d. Entwickl. d. Bevölk. Stettins i. d. J. 1960—65.]

IV. GESCHICHTE

1. Historiographie, Quellenkunde

90. **Cackowski**, Stefan: Konferencja w sprawie wydawnictw źródłowych do dziejów Pomorza. In: Zap. hist. 23. 1957, 4 (1958). S. 135—144. [E. Tagung z. Frage d. Quellenveröff. z. Gesch. Pomm.]
91. **Drewniak**, Bogusław: Z działalności Szczecińskiego Oddziału PTH w 1957 r. In: Zap. hist. 24. 1958/59, 1. S. 141—142. [Aus d. Tätigkeit d. Abt. Stettin d. Poln. Hist. Ges. i. J. 1957.]
92. **Z Dziejów** ziemi złotowskiej 1918—1939. Księga pamiątk. Zjazdu b. Bojowników o Polskość i Wolność Ziemi Piastowskich, 21—22 lipca 1957. (Po.:) Wyd. Pozn. (1959). 93 S., Abb., Bildn., Noten, Schriftt. [Aus d. Gesch. d. Flatower Landes i. d. J. 1918—39. Festschr. d. Treffens ehem. Kämpfer um d. Polentum u. d. Freiheit d. Piastenländer, 21.—22. VII. 1957.] (Bibl. słupska. 3. — Pol. Tow. Hist. Oddz. w Słupsku.)
93. **Inwentarze** starostwa bytowskiego i lęborskiego z XVII i XVIII w. Wyd. Gerard Labuda. To.: (Państw. Wyd. Nauk.) 1959. XXVIII, 198 S., Tab. [Inventare d. Bütower u. Lauenburger Landratsämter a. d. 17. u. 18. Jh.] (Fontes. 46. — Tow. Nauk. w Toruniu. — Inwentarze i ilustracje starostw w Prusach Królewskich. 2.)
94. **Ritter**, Ernst: Pommersche Paß- u. Geburtsbriefe. In: Ost. Familienkde 7. 1959, 1. S. 106—108.

2. Vorgeschichte

95. **Eggers**, Hans Jürgen: Grabfunde der Völkerwanderungszeit aus Pommern. [M. 8 Taf. u. 1 Fundliste.] In: Balt. Studien. N. F. 46. 1959. S. 13—28.
96. **Filipowiak**, Władysław: Cedynia w czasach Mieszka I. Szcz.: (Kom. Woj. PZPR) 1959. 58 S., Abb., Kt., Pl., Schriftt., 10 Taf. [Zehden z. Z. Mieszkos I.]
97. **Hamling**, Alicja: Cmentarzysko ludności kultury „łużyckiej“ w Krzęcinie, pow. Choszczno. [M. Abb., Taf., Zeichn. u. Kt.] In: Mat. zach.-pom. 2. 1956 (1958). S. 41—98. [M. dt. Zsfass.:] Ein Gräberfeld der Bevölkerung der „Lausitzer“ Kultur in Krzęcin [Kranzin], Kr. Choszczno [Arnswalde]. S. 98—99.
98. **Karpowicz**, Jan: Monety rzymskie znalezione na Pomorzu Zachodnim. [M. 1 Kt.-Sk. u. 2 Abb. a. 1 Taf.] In: Mat. zach.-pom. 2. 1956 (1958). S. 125—148. [M. dt. Zsfass.:] In Westpommern aufgefundenene römische Münzen. S. 148—149.
99. **Kersten**, Karl: Die Funde der älteren Bronzezeit in Pommern. Hb.: Hamb. Mus. f. Völkerkde u. Vorgesch. 1958. 111 S. m. Darst., 112 Taf. Abb., 1 Faltkt. i. T. A (Atlas d. Vorgesch. Beih. 7.)
100. **Kostrzewski**, Józef: Kultura łużycka na Pomorzu. Po.: Państw. Wyd. Nauk. 1958. 435 S., Abb., 4 Kt., Pl., Taf., Schriftt., dt. Zsfass. [D. Lausitzer Kultur i.

Pomm.] (Prace Kom. Archeol. 3. — Pozn. Tow. Przyj. Nauk. Wydz. Hist. i Nauk Społ.)

101. **Kubasiewicz**, Marian: Szczątki kostne zwierzęce z Wolina-Przedmieścia. [M. mehr. Taf. u. Übers.] In: Mat. zach.-pom. 2. 1956 (1958). S. 211—234. [M. dt. Zsfass.]: Tierknochen-Überreste aus Wolin [Wollin]-Vorstadt. S. 220.

102. **Leciejewicz**, L[ech]: U źródeł bogactwa i potęgi Pomorza Zachodniego w średniowieczu. [M. 22 Abb., Kt.-Sk. u. Zeichn.] In: Szkice z dz. Pom. 1. Warsz. 1958. S. 5—35. [An d. Quellen d. Reichtums u. d. Macht Pomm. i. Mittelalter.]

3. Politische Geschichte

103. **Bagiński**, Henryk: Polska i Bałtyk. Zagadn. dostępu Pol. do morzu. Wyd. 3 oprac. na nowo. Warsz.: Książka i Wiedza 1959. 320 S., Abb., Kt., 16 Taf., Pl., Schriftt., engl. Zsfass. [Polen u. d. Ostsee. Probl. d. Zugangs Polens z. Meer.]

104. **Dowiat**, Jerzy: Ekspansja Pomorza Zachodniego na ziemie wielecko-obodrzyckie w drugiej połowie XII wieku. In: Prz. hist. 50. 1959, 4. S. 698—719. [M. russ. u. franz. Zsfass.]: L'expansion de la Poméranie occidentale sur les terres obodrites et vélètes dans la seconde moitié du XIIe s. S. 904—905 u. 911—912.

105. **Ejsmont**, A., Przejazdem przez woj. szczecińskie czyli „rewelacje“ P. Ch. Wassermanna. [M. 8 Abb.] In: Szczecin. 1959, 3. S. 124—138. [Auf d. Durchfahrt durch d. Woj. Stettin oder P. Ch. Wassermanns „Offenbarungen“.]

106. **Holtz**, Adalbert: Bischof Otto von Bamberg in Warp. — Die Burgwälle Garz auf Usedom u. Neuwarp Altstadt. [M. 1 Kt.-Sk.] In: Balt. Studien. N. F. 45. 1958. S. 27—39. Beil. S. 40—42.

107. **Jadziak**, Emil: Walki 1 armii WP o Kołobrzeg. 7—18. 3. 1945 r. 1. (Les combats de la 1e armée polonaise pour Kołobrzeg [Kolberg]. 1. [M. 7 Bildn. u. 4 Einschl.-Kt.] In: Wojsk. prz. hist. 4. 1959, 2. S. 35—58.

108. **Jadziak**, Emil: Walki 1 armii WP o Kołobrzeg. 7—18. 3. 1945 r. 2. [M. 10 Abb. u. 2 Kt.-Sk.] In: Wojsk. prz. hist. 4. 1959, 3. S. 3—38. [D. Kämpfe d. 1. Armee d. Poln. Heeres um Kolberg v. 7. b. 18. 3. 1945. 2.]

109. **Labuda**, Gerard: Czy książęta zachodnio-pomorscy wywodzili się z Piastów. In: Studia i mat. do dz. Wielkop. i Pom. 4. 1958, 1. S. 33—47. [M. dt. Zsfass.]: Stammen die pommerschen Herzöge von den Piasten? S. 47.

110. **Labuda**, Gerard: Inwentarze starostw bytowskiego i lęborskiego z XVII i XVIII wieku. (Les inventaires des „starosties“ de Lębork (Lauenburg) et Bytów (Bütow) en XVIIe et XVIIIe siècle.) In: Spraw. Tow. Nauk. w Toruniu. 10. 1956 (1958). S. 32—34.

111. **Leciejewicz**, Lech: Kilka uwag o najstarszych ośrodkach państwa zachodniopomorskiego. In: Studia i mat. do dz. Wielkop. i Pom. 5. 1959, 1. S. 5—22. [M. dt. Zsfass.]: Einige Bemerkungen über die ältesten Mittelpunkte des westpommerschen Staates. S. 22.

112. **Lesiński**, Henryk: Kontakty handlowe Wielkopolski z Pomorzem Zachodnim w XIV—XV w. In: Studia i mat. do dz. Wielkop. i Pom. 4. 1958, 1. S. 49—72. [M. dt. Zsfass.]: Die Entwicklung der Handelsbeziehungen Großpolens mit Pommern im 14. u. 15. Jh. S. 72—73.

113. **Lesiński**, Henryk: Relacja posła księcia Bogusława XIV z podróży do Wielkopolski w r. 1633. Szcz.: (Państw. Wyd. Nauk.) 1959. 94 S., 1 Kt.-Sk., 7 Taf. [Ber. d. Gesandten d. Herzogs Boguslaw IV. üb. d. Reise nach Großpolen i. J. 1633.] (Societas scientiarum Stettinensis. Szczec. Tow. Nauk. Wydz. Nauk Społ. 1, 1.)

114. **Materiały** zachodnio-pomorskie. (Red. Władysław Filipowiak.) 2. Szcz. 1956

- (1958). 281 S., Abb., mehr. Kt., Schriftt., 12 Pl., 45 Taf., dt. Zsfass. [Pommersche Beiträge. 2.]
115. **Materialy** zachodnio-pomorskie. (Red. Władysław Filipowiak.) 3. Szcz. 1957 (1958): (Szczec. Zakł. Graf.) 385 S., Kt., Pl., Tab., 92 Taf., Zeichn., engl. u. dt. Zsfass. [Pommersche Beiträge. 3.]
116. **Materialy** zachodnio-pomorskie. (Red. Władysław Filipowiak.) 4. Szcz. 1958 (1959): (Szczec. Zakł. Graf.) 524 S., Kt., Pl., Tab., 54 Taf., Zeichn., Schriftt., engl. u. dt. Zsfass. [Pommersche Beiträge. 4.]
117. **Mossakowski**, Józef: O katastrze Pomorza Szwedzkiego z końca XVII w. In: Zap. hist. 22. 1956, 4 (1958). S. 69—82. [Vom Kataster Schwedisch-Pommerns a. d. Ende d. 17. Jhs.]
118. **Nowak**, Kazimierz: Z działalności rad robotniczych, żołnierskich i chłopskich na Pomorzu. In: Zap. hist. 24. 1958/59, 2/3 (1959). S. 101—132. [M. engl. Zsfass.:] About the activities of worker's [!], soldier's [!] and peasants' councils in Pomerania. S. 294—295. [Betr. Pommerellen u. Pommern.]
119. **Rzepiniewski**, Andrzej: Obrona Wybrzeża w 1939 r. (Warsz.) Państw. Wyd. Nauk. (1958). 47 S. [D. Verteidig. d. Ostseeküste i. J. 1939.]
120. **Schmidt**, Roderich: Ernst Ludwig, Herzog v. Pomm.-Wolgast. In: Neue dt. Biogr. 4. 1959. S. 619—620. [Geb. 2. XI. 1545 i. Wolgast; gest. 17. VI. 1592 ebd.]
121. **Schmidt**, Roderich: Erich I. (urspr. Bogislaw), Herzog v. Pomm.-Stolp, König v. Norwegen, Dänemark u. Schweden. In: Neue dt. Biogr. 4. 1959. S. 586—587. [Geb. 1381/82; gest. 1459.]
122. **Schmidt**, Roderich: Erich II., Herzog v. Pomm. In: Neue dt. Biogr. 4. 1959. S. 587—588. [Gest. 5. VII. 1474 i. Wolgast.]
123. **Studia** i materiały do dziejów Wielkopolski i Pomorza. (Red. nac. Zdzisław Kaczmarczyk.) 4, 1. Po.: Państw. Wyd. Nauk. 1958. 533 S., Abb., Pl., 1 Tab., dt. Zsfass. [Untersuch. u. Beitr. z. Gesch. Großpolens u. Pomm. 4, 1.]
124. **Szkice** z dziejów Pomorza. Red. Gerard Labuda. 1: Pomorze średnio-wieczne. Warsz.: Książka i Wiedza 1958. 527 S., Abb., Bildn., Kt., Pl. [Skizzen a. d. Gesch. d. südl. Ostseegeb. 1.]
125. **Szkice** z dziejów Pomorza. Red. Gerard Labuda. 2: Pomorze nowożytne. Red. G. Labuda i Stanisław Hoszowski. Warsz.: Książka i Wiedza 1959. 442 S., Abb., Kt., 1 Pl., Tab. [Skizzen a. d. Gesch. d. südl. Ostseegeb. 2.]
126. **Tiburtius**, Franziska: Rügen vor 150 Jahren. [M. 3 Abb.] In: Pomm. Heimatbuch. 1959. S. 53—58.
127. **Turoń**, Bronisław: Śląsk, Ziemia Lubuska, Pomorze Zachodnie, Pomorze Gdańskie oraz stosunki polsko-krzyżackie do schyłku w. XV. (Warsz.) Państw. Zakł. Wyd. Szkoln. (1959). 36 S. [Schlesien, d. Land Lebus, Pomm., d. Danziger Pommerellen sowie d. Bezieh. Polens z. Ritterorden b. z. Ausgang d. 15. Jhs.] (Teksty źródł. do nauki hist. w szkole. 12.)
128. **Tym**, Waclaw: Obrona wybrzeża morskiego we wrześniu 1939 r. [M. mehr. Kt.-Sk.] In: Prz. zach. 15. 1959, 5. S. 38—74. [D. Verteidig. d. Küstengeb. i. Sept. 1939.]
129. **Viergutz**, F. H.: Das Geheimnis des Aussterbens der Greifen. In: Pomm. Heimatbuch 1958. S. 45—50.
130. **Zaske**, Nikolaus: Die St. Marienkirche zu Greifswald u. der märkische Einfluß im nordischen Quartier der Hanse. [M. 5 Abb.] In: Balt. Studien. N. F. 45. 1958. S. 71—94.
131. **Zientara**, Benedykt: Szkice szczecińskie X—XVIII w. (Warsz.) Wiedza Powsz. (1958). 286 S., Abb., Bildn., Kt., Pl. [Stettiner Skizzen d. 10.—18. Jhs.]

V. ORTSGESCHICHTE

132. **Lesiński**, Henryk: Niektóre problemy rozwoju miast na Pomorzu Zachodnim w średniowieczu. In: *Mat. zach.-pom.* 2. 1956 (1958). S. 279—295. [M. dt. Zsfass.:] Einige Probleme der Städteentwicklung im mittelalterlichen Westpommern. S. 296—297.
133. Ropp, Christoph v. d.: Wiedersehen mit einer alten Bekannten. [M. 3 Abb.] In: *Pomm. Heimatbuch.* 1958. S. 17—22. [**Anklam.**]
134. Reck, Artur: Der Amtsberg in **Belgard**. [M. 2 Abb. a. 1 Taf. u. 2 Sk.] In: *Balt. Studien.* N. F. 45. 1958. S. 125—128.
135. Filipowiak, Władysław: Kamień wczesnodziejowy. Szcz.: (Państw. Wyd. Nauk.) 1959. 82 S., Abb., 1 Kt., Pl., Schriftt. [D. frühgeschichtl. **Kammin** i. P.]
136. Filipowiak, Władysław: Początki Kamienia Pomorskiego. [M. 14 Abb. u. Sk.] In: *Szczecin.* 1958, 4/5. S. 7—34. [D. Anfänge v. **Kammin** i. P.]
137. (Kamień Pomorski.) Szcz.: Prezyd. Rady Okręgu Tow. Rozwoju Ziem Zach. 1958. 143 S., zahlr. Abb., 2 Einschl.-Pl., Sk., Schriftt. [**Kammin** i. P.] (*Szczecin.* 1958, 4/5.)
138. Słowińska wieś Kluki. Kom. red. Andrzej Benesz, Zygmunt Grzęlikowski, Zdzisław Kaczmarczyk [u. a.]. (Po.:) Wyd. Pozn. (1958). 89 S. Abb., 1 Kt. [D. slowinische Dorf **Kluki.**] (Bibl. słupska. 2.)
139. Cramer, Dettmar: Wiedersehen mit **Lauenburg**. [M. 6 Abb.] In: *Pomm. Heimatbuch.* 1959. S. 99—105.
140. Rzeszowski, Stanisław: Z dziejów Nowogardu. Szcz. 1959: (*Szczec. Zakł. Graf.*) 60 S., Abb., Kt., Schriftt. [Aus d. Gesch. v. **Naugard.**]
141. Dulczewski, Zygmunt: Materiały do historii Darłowa 1894—1947. (Pamiętnik b. dyrektora muzeum w Darłowie K. Rosenowa.) In: *Prz. zach.* 15. 1959. 4. S. 404—409. [Beitr. z. Gesch. v. **Rügenwalde** 1894—1947. *Denkschr. d. früheren Museumsdir. i. Rügenwalde, K. Rosenow.*]
142. Kasiske, Ernst: **Rügenwalde** vor 50 J. [M. 3 Abb.] In: *Pomm. Heimatbuch.* 1960 [1959]. S. 98—102.
143. Kownas, Stefan, Czesław Piskorski: Szczecin — miasto parków i zieleni. Po.: (Państw. Wyd. Nauk.) 1958. 177 S., Abb., Bildn., Kt., Pl. [**Stettin**, d. Stadt d. Park- u. Grünanlagen.]
144. Reglitz, Hermann: Aus Stettin wurde **Stettin** u. nicht Szczecin. [M. 2 Abb.] In: *Ostdt. Monatshefte.* 25. 1953, 1. S. 19—22.
145. Wielopolski, Alfred: Rozwój i zabudowa dawnego Szczecina. [M. 1 Sk.] In: *Szczecin.* 1958, 3. S. 28—50. [Entwickl. u. Ausbau d. alten **Stettins.**]
146. Zickermann, Fritz: Vergessene Handwerke u. Straßennamen im alten **Stettin**. [M. 5 Abb.] In: *Pomm. Heimatbuch.* 1958. S. 51—56.
147. Świechowski, Zygmunt, Józef Mertka: Z dziejów Słupska i Ustki. Po.; Słupsk 1958. 62 S. [Aus d. Gesch. v. **Stolp** u. Stolpmünde.]
148. **Stolpmünder** Chronik. Aus 600 J. Gesch. d. Ostseeabades Stolpmünde. Verf. i. J. 1936 v. Walter Dominick, Hrsg. . . v. Walter Kuschfeldt. Lüb.: Verl. Stolper Heimatkartei 1959. 84 S., zahlr. Abb.
149. Petersohn, Jürgen: **Stralsund** als schwedische Festung. [M. 12 Taf.] In: *Balt. Studien.* N. F. 45. 1958. S. 95—124.
150. Filipowiak, Władysław: Port wczesnośredniowiecznego Wolina. [M. mehr. Abb. u. Pl. sowie 2 Taf.] In: *Mat. zach.-pom.* 2. 1956 (1958). S. 183—206. [M. dt. Zsfass.:] Der frühmittelalterliche Hafen Wolin [**Wollin**]. S. 206—208.
151. Filipowiak, Władysław: Wolin — największe miasto Słowiańszczyzny zachodniej. [M. zahlr. Abb.] In: *Szkice z dz. Pom.* 1. Warsz. 1958. S. 36—72. [**Wollin** — d. größte Stadt d. Westslawentums.]

VI. WIRTSCHAFT

152. **Czyż, J.**, [Zygmunt] Pełczyński, B. Rejewski: Problemy perspektywicznego rozwoju zespołu portowego Szczecin-Świnoujście, Gdańsk-Gdynia. [M. Tab. u. engl. Zsfass.] In: Technika i gospodarka morska. 8. 1958, 11. S. 324—327; 12. S. 353—356. [Probl. e. langfristigen Entwickl. d. Hafeneinheit Stettin-Swinemünde, Danzig-Gdingen.]
153. **Dopierala, Bogdan**: Z dziejów przemysłu i portu szczecińskiego w dwudziestoleciu międzywojennym. [M. Tab. u. 1 Taf.] In: Szczecin. 1959, 4/5. S. 7—22. [Aus d. Gesch. v. Gewerbe u. Hafen i. Stettin währ. d. Zeit zwischen den beiden Weltkriegen.]
154. **Dowgiałło, Zygmunt**: Niektóre problemy rozwoju pogłównia bydła w województwie szczecińskim. [M. Abb. u. Tab.] In: Szczecin. 1958, 1/2. S. 20—40. [Einige Probl. d. Entwickl. d. Viehbestandes i. d. Woj. Stettin.]
155. **Dowgiałło, Zygmunt**: Z problemów owczarstwa w woj. szczecińskim. [M. Tab.] In: Nowe rolnictwo. 1958, 10. S. 363—365. [Aus d. Probl. d. Schafzucht i. d. Woj. Stettin.]
156. **Gospodarczy rozwój woj. koszalińskiego w rękach jego mieszkańców**. Mat. z obrad Woj. Kom. Zjednocz. Stronn. Lud. w Koszalinie odbytych w dniach 27—28 I 1959 r. Koszalin 1959: (Koszal. Zakł. Graf.) 64 S., Tab. [D. wirtschaftl. Entwickl. d. Woj. Köslin liegt i. d. Händen ihrer Bewohner. Beitr. a. d. Berat. d. Woj.-Komitees d. Verein. Volksfront v. 27. b. 28. I. 1959 i. Köslin.]
157. **Gronowski, Franciszek**: Żegluga śródlądowa w obsłudze portu szczecińskiego i rejonu dolnej Odry. [M. 5 Tab. u. 1 Taf.] In: Szczecin. 1959, 4/5. S. 73—89. [D. Binnenschifffahrt i. Dienst d. unteren Oder.]
158. **Heliński, Zbigniew**: Niektóre zagadnienia aktywizacji portów Pomorza Zachodniego w okresie lat 1946—1949. [M. 1 Übers.] In: Szczecin 1959, 4/5. S. 103—110. [Einige Probl. d. Aktivier. d. pomm. Häfen i. d. J. 1946—49.]
159. **Jeannin, Pierre**: Les relations économiques des villes de la Baltique avec Anvers au XVIIIème siècle. In: Vjschr. f. Sozial- u. Wirtschaftsgesch. 43. 1956. S. 193—217; 323—355.
160. **Kasprowicz, Bolesław**: Polskie porty morskie w minionym i przyszłym piętnastolecu. [M. Tab.] In: Prz. zach. 15. 1959, 4 S. 284—312. [D. poln. Seehäfen i. d. vergangenenen u. kommenden 15 J.]
161. **Korchot, Włodzimierz**: Polski przemysł okrętowy. [M. 7 Tab.] In: Prz. zach. 15. 1959, 4. S. 313—333. [D. poln. Schiffbauind.]
162. **Kostrzewa, Kazimierz, i Roman Zaremba**: Port szczeciński dziś i jutro. [M. 12 Tab. u. 1 Taf.] In: Szczecin. 1959, 4/5. S. 24—38. [D. Stettiner Hafen i. d. Gegenw. u. Zukunft.]
163. **Kronika Szczecińskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego za l. 1952—1958**. Po.: Wyd. Pozn. 1959. 171 S., Tab., Schriftt. [Chronik d. Stettiner Abt. d. Poln. Wirtschaftswiss. Ges. f. d. J. 1952—58.]
164. **Kulikowski, Józef**: Morski przemysł rybny. In: Prz. zach. 15. 1959, 4. S. 334—359. [D. Seefischereigewerbe.]
165. **Laska, Józef**: Kolej jako partner portu szczecińskiego w obsłudze handlu zagranicznego. [M. Zahlenübers.] In: Szczecin. 1959, 4/5. S. 111—118. [D. Eisenbahn als Partner d. Stettiner Hafens b. d. Bewältig. d. Außenhandels.]
166. **Łosiński, Władysław, Eleonora Tabaczyńska**: Z badań nad rzemiosłem we wczesnośredniowiecznym Kołobrzegu. Po.: (Państw. Wyd. Nauk.) 1959. 119 S., Abb., Tab., 1 Taf., engl. Zsfass. [Aus Forsch. üb. d. Handwerk i. mittelalt. Kolberg.] (Prace Kom. Archeol. 4, 1/2.)

167. **Madej**, Tadeusz: Osiągnięcia i perspektywy rozwoju stoczni szczecińskiej im. A. Warskiego. [M. 11 Tab. u. 2 Taf.] In: Szczecin. 1959, 4/5. S. 39—56. [Leistungen u. Entwickl.-Aussichten d. Stettiner A. Warski-Werft.]
168. **Malowist** [**Małowist**], Marian: Über die Frage der Handelspolitik des Adels in den Ostseeländern im 15. u. 16. Jh. In: Hans. Geschichtsbil. 75. 1957. S. 29—47.
169. **Meister**, Carl: Die Stettiner Kaufmannschaft u. ihr Wirken für Pommern. Organisationsformen. — D. Börse am Heumarkt. [M. 2 Taf.] In: Balt. Studien. N. F. 46. 1959. S. 79—91.
170. **Migoń**, Włodzimierz: Niektóre zagadnienia gospodarcze i społeczno-kulturalne Pomorza Zachodniego. In: Szczecin. 1959, 4/5. S. 163—175. [Einige wirtschaftl., soz. u. kult. Probl. Pommerns.]
171. **Mikołajski**, Juliusz: Z geografii portu morskiego Szczecina. [M. 5 Sk. u. 1 Taf.] In: Szczecin. 1959, 4/5. S. 91—102. [Aus d. Geogr. d. Seehafens Stettin.]
172. **Milke**, Wojciech: Linie regularne Polskiej Żeglugi Morskiej (PZM) w Szczecinie — stan faktyczny oraz perspektywy rozwoju. [M. mehr. Tab. u. 1 Taf.] In: Szczecin. 1959, 4/5. S. 119—132. [D. regulären Linien d. Poln. Seeschiffahrt i. Stettin — tatsächl. Stand u. Entwickl.-Aussichten.]
173. **Myślenicki**, Wojciech: Aktualne problemy gospodarcze Wybrzeża. In: Szczecin. 1958, 3. S. 5—27. [Aktuelle Fragen d. Wirtsch. d. Küstengeb.]
174. **Myślenicki**, Wojciech: Ważniejsze problemy zagospodarowania Wybrzeża. [M. Tab.] In: Gospodarka planowa. 13. 1958, 3. S. 39—46. [Wichtigere Probl. d. Bewirtschaftung d. Ostseegeb.]
175. **Nowak**, Mieczysław: Ogólne założenia polityki rolnej woj. szczecińskiego. Mat. dyskusyjny. Wyd. 2 uzup. (Współudz. Edmund Kowalski [u. a.]) Szcz.: (Woj. Zarz. Roln. i Wydz. Rolny Kom. Woj. PZPR) 1958. 98 S., 1 Kt., Kt. i. T., Tab. [Allg. Grundlagen d. Landwirtschaftspolitik i. d. Woj. Stettin. Diskussionsbeitr.]
176. **Paul**, Johannes: Die Pommernbrücke über die Ostsee. In: Osttdt. Monatshefte. 25. 1959, 14. S. 865—870.
177. **Ropelewski**, Andrzej: O rybołówstwie i rybakach kaszubskich wybrzeża polskiego w l. 1939—1945. In: Gospodarka rybna. 11. 1959, 4. S. 19—21. [Vom Fischfang u. d. kaschub. Fischern d. poln. Küstengeb. i. d. J. 1939—45.]
178. **Rudolph**, Wolfgang: Die letzten hölzernen Frachtfahrzeuge der kleinen Küstenfahrt auf Rügen. [M. 6 Abb. a. 3 Taf.] In: Balt. Studien. N. F. 45. 1958. S. 137—143.
179. **Stankiewicz**, Witold: Rozbudowa Cukrowni Szczecin. [M. 8 Abb. u. 1 Tab.] In: Gazeta cukrown. 61. 1959, 4. S. 114—118. [D. Ausbau d. Zuckerfabrik „Szczecin“ (Stettin).]
180. **Stocznia** szczecińska 1948—1958. (Szcz.: Prezyd. Rady Okr. Tow. Rozwoju Ziemi Zach. 1958.) 60 Bl., Abb., Bildn., 1 Kt., Tab. [D. Stettiner Werft i. d. J. 1948—58.]
181. **Tobolicz**, Aleksander: Zagadnienie eksploatacji Zalewu Szczecińskiego i wód przyległych. [M. 3 Abb. u. 1 Kt.-Sk.] In: Gospodarka rybna. 11. 1959, 6. S. 4—7. [— Problem d. Ausbeut. d. Stettiner Hafens u. d. Nachbargewässer.]
182. **Trojnar**, St[anisław]: Kierunki rozwoju portu szczecińskiego. [M. Tab. u. engl. Zsfass.] In: Technika i gospodarka morska. 8. 1958, 2. S. 38—41. [Entwickl.-Tendenzen d. Stettiner Hafens.]
183. **Urbański**, Marian: Zadania rozwojowe rybołówstwa morskiego w Świnoujściu. [M. 1 Abb.] In: Gospodarka rybna. 11. 1959, 4. S. 12—14. [Aufgaben f. d. Entwickl. d. Seefischfanges i. Swinemünde.]

184. **Wachowiak**, Bogdan: Kontakty handlowe Szczecina ze Śląskiem w drugiej połowie XVII w. [M. 1 Abb.] In: Szczecin. 1958, 1/2. S. 57—62. [D. Handelsbezieh. Stettins zu Schlesien i. d. 2. Hälfte d. 17. Jhs.]
185. **Wachowiak**, Bogdan: Rozwój gospodarczo-społeczny Pomorza Zachodniego od połowy XV do początku XVII wieku. In: Studia i mat. do dz. Wielkop. i Pom. 4. 1958, 1. S. 75—132. [M. dt. Zsfass.:] Die soziale und wirtschaftliche Entwicklung Pommerns seit dem XV. bis Anfang des XVII. Jhs. S. 133—134.
186. **Wielopolski**, Alfred: Drogi rozwoju gospodarczego wsi i miast zachodniopomorskich w latach 1850—1914. [M. 11 Tab.] In: Studia i mat. do dz. Wielkop. i Pom. 4. 1958, 1. S. 209—273. [M. dt. Zsfass.:] Die Wege zur wirtschaftlichen Entwicklung der Dörfer u. Städte Pommerns in den Jahren 1850—1914. S. 274—275.
187. **Wielopolski**, Alfred: Gospodarka Pomorza Zachodniego w l. 1800—1918. Szcz.: (Państw. Wyd. Nauk.) 1959. 209 S., 2 Kt., Tab., 6 Taf., Schriftt. [D. pomm. Wirtsch. i. d. J. 1800—1918.]
188. **Wielopolski**, Antoni: Współczesne zagadnienia gospodarcze powiatu Kamień Pomorski. In: Szczecin. 1958, 4/5. S. 101—111. [Gegenwärt. Wirtschaftsprobl. d. Kr. Kammin i. P.]
189. **Wiśniewski**, Jerzy: Początki układu kapitalistycznego na Pomorzu Zachodnim w XVIII wieku. In: Studia i mat. do dz. Wielkop. i Pom. 4. 1958, 1. S. 135—206. [M. dt. Zsfass.:] Die Anfänge der Gestaltung des Kapitalismus in Pommern im 18. Jh. S. 206—207.
190. **Wolczan**, Jerzy: Sytuacja finansowa wsi szczecińskiej w r. 1957. In: Szczecin. 1958, 1/2. S. 5—19. [D. finanzielle Lage d. Stettiner Landes i. J. 1957.]
191. **Wrzosek**, Mieczysław: Udział jednostek I dywizji rolno-gospodarczej w zagospodarowaniu Pomorza Zachodniego w 1945 r. In: Prz. hist. 49. 1958, 4. S. 738—760. [M. franz. Zsfass.:] La part de la I-ère division agricole dans l'administration des propriétés rurales en Poméranie de l'ouest en 1945. S. 838.
192. **Zalecenia** agrotechniczne i zootechniczne na okres wiosenno-letni 1958 r. dla województwa szczecińskiego. (Praca zbior. pod red. Mieczysława Nowaka. Oprac. Stanisław Grubowski, Zdzisław Pasierbski, Janusz Załuska [u. a.].) Szcz.: (WZR Kom. Woj. PZPR) 1958. 87 S., Tab., Zeichn. [Vorschläge a. d. Geb. d. Agrotechnik u. Viehzucht f. Frühjahr u. Sommer 1958 f. d. Woj. Stettin.]

VII. SOZIALGESCHICHTE

193. **Domański**, Ryszard: Przemiany społeczno-gospodarcze a stosunek ludności rodzimej do osadników we wsi Kluki, pow. słupski. [M. 5 Abb.] In: Prz. zad. 15. 1959, 4. S. 409—432. [Sozialwirtsch. Veränder. u. d. Verhältnis d. bodenständ. Bevölk. zu d. Ansiedlern i. Dorf Kluki, Kr. Stolp.]
194. **Dopierała**, Bogdan: Walka klasy robotniczej prowincji zachodniopomorskiej o wyzwolenie społeczne w okresie wzniesienia fali rewolucyjnej (jesień 1917 r. — jesień 1920 r.). 2. In: Studia i mat. do dz. Wielkop. i Pom. 4. 1958, 1. S. 277—337. [M. dt. Zsfass.:] Der Kampf der Arbeiterklasse der Provinz Pommern um die soziale Freiheit 1917—1920. 2. S. 337—338.
195. **Labuda**, Gerard: Rodzime podstawy i obce nawarstwienia kulturowe na Pomorzu w okresie wczesnego feudalizmu (600—1200). In: Szczecin. 1959, 8/9. S. 9—35. [M. dt. Zsfass.:] Heimische Grundlagen u. fremde Kulturerscheinungen in Pommern in der Zeit des frühen Feudalismus (600—1200). S. 28—30.
196. **Łyczywek**, Roman: Przyczynki statystyczne do badań nad przestępczością w woj. szczecińskim. [M. 46 Tab.] In: Szczecin. 1959, 10. S. 41—62. [Statist. Beitr. zu Forsch. üb. d. Kriminalität i. d. Woj. Stettin.]

197. **Schildhauer**, Johannes: Soziale, politische u. religiöse Auseinandersetzungen in den Hansestädten Stralsund, Rostock u. Wismar im ersten Drittel des 16. Jhs. Weimar: Böhlau Nachf. 1959. XII, 282 S. (Abhandl. z. Handels- u. Sozialgesch. Hrsg. i. A. d. Hans. Geschichtsver. 2.)
198. **Seyda**, Bronisław: Z przeszłości służby zdrowia i szpitali Szczecina. In: Szczecin. 1958, 1/2. S. 73—86. [Aus d. Gesch. d. Gesundheitswesens u. d. Krankenhäuser Stettins.]
199. **Wielopolski**, Alfred: Materiały do ruchu chłopskiego na Pomorzu Zachodnim w dobie Wiosny Ludów. In: Studia i mat. do dz. Wielkopol. i Pom. 4. 1958, 1. S. 399—406. [M. dt. Zsfass.:] Material zur Bauernbefreiung in Pommern zur Zeit des Völkerfrühlings. S. 407.
200. **Wielopolski**, Alfred: Memoriał landrata z Bytowa o położeniu ludności polskiej w powiecie bytowskim w r. 1854. In: Studia i mat. do dz. Wielkopol. i Pom. 4. 1958, 1. S. 409—423. [M. dt. Zsfass.:] Das Memorial des Landrates von Bytow [Bütow] über die Lage der polnischen Bevölkerung im Kreise Bytow im Jahre 1854. S. 423.

VIII. VERWALTUNG

201. **Branig**, Hans: Die Oberpräsidenten der Provinz Pommern. In: Balt. Studien. N. F. 46. 1959. S. 92—107.
202. **Eggert**, Oskar: Die Einführung der Städteordnung in Pommern. Hb.: Pomm. Zentralverb. e. V. [o. J.] 10 S., Schriftt.

IX. GEISTIGES UND KULTURELLES LEBEN

1. Kulturgeschichte

203. **Jordan**, Feliks: Kronika kulturalna Szczecina. Życie kult. w drugim kwartale 1959 r. In: Szczecin. 1959, 10. S. 71—79. [Kulturchronik Stettins. D. kult. Leben i. 2. Quartal 1959.]
204. **Krygier**, Jerzy: Sytuacja kulturalna województwa szczecińskiego. In: Szczecin. 1959, 6/7. S. 151—164. [D. Lage d. Woj. Stettin i. kult. Hinsicht.]
205. **Kultura** ziemi złotowskiej. (Po.) Wyd. Pozn. (1959). 66 S., 1 Kt., Noten, Schriftt. [D. Kult. d. Flatower Landes.] (Bibl. słupska. 4. — Pol. Tow. Hist. Oddz. w Słupsku.)

2. Wissenschaft u. Forschung

206. **Babiński**, Leon: Potrzeby naukowe Pomorza Zachodniego i Szczecińskiego Towarzystwo Naukowe. In: Kultura i społeczeństwo. 1958, 2. S. 63—80. [D. wiss. Aufgaben Pommerns u. d. Stettiner Gel. Ges.]
207. **J. K.**: **Działalność** Morskiego Instytutu Rybackiego. In: Prz. zach. 15. 1959, 4. S. 517—520. [D. Tätigkeit d. Inst. f. Seefischerei.]
208. **Jahresbericht** 1957 der Gesellschaft für Pommersche Geschichte, Altertumskunde u. Kunst e. V. In: Balt. Studien. N. F. 45. 1958. S. 162—163.
209. **Jahresbericht** 1958/59 der Gesellschaft für Pommersche Geschichte, Altertumskunde u. Kunst e. V. In: Balt. Studien. N. F. 46. 1959. S. 163—164.
210. (**Meyer**, Immanuel:) Jahresbericht der Berliner Abteilung (d. Ges. f. Pomm. Gesch., Altertumskunde u. Kunst e. V.). In: Balt. Studien. N. F. 45. 1958. S. 163—164.
211. **Pasternak**, Józef: Działalność Szczecińskiego Towarzystwa Naukowego w r. 1957. In: Szczecin. 1958, 1/2. S. 89—92. [D. Tätigkeit d. Stettiner Gel. Ges. i. J. 1957.]

212. **Poniatowska**, Anna: Z działalności innych towarzystw ziemi szczecińskiej. In: Szczecin. 1958, 1/2. S. 93—97. [Aus d. Tätigkeit anderer Gesellschaften d. Stettiner Landes.]
213. (**Sieg**, F. L.): Jahresbericht der Bonner Abteilung (d. Ges. f. Pomm. Gesch., Altertumskd. u. Kunst e. V.). In: Balt. Studien. N. F. 45. 1958. S. 164.
214. **Telega**, Stanisław: Stan, potrzeby i perspektywy nauki w Szczecinie. In: Prz. zach. 15. 1959, 1. S. 25—46. [Stand, Aufgaben u. Aussichten d. Wissenschaften i. Stettin.]
215. **Wielopolski**, Alfred: Odnowienie Instytutu Bałtyckiego. In: Szczecin. 1959, 3. S. 118—122. [D. Erneuer. d. Ostseekdl. Inst.]
216. **Wielopolski**, Alfred: (Vie scientifique à) Szczecin [Stettin]. In: Acta Poloniae hist. 1. 1958 (1959). S. 203—206.

3. Schulwesen

217. **Dziesięciolecie** Państwowej Szkoły Muzycznej w Szczecinie. ([Szcz. 1958:] Szczec. Zakł. Graf.) 23 S., Abb., Bildn. [Ein Jahrzehnt Staatl. Musikschule i. Stettin.]
218. **Kocik**, Jan: Obchód 30-lecia szkoły polskiej na ziemi złotowskiej. In: Prz. zach. 15. 1959, 3. S. 196—198. [D. Feier d. 30jähr. Bestehens d. poln. Schule i. Flatower Land.]
219. **Trzebiatowski**, Klemens: Szkolnictwo i problemy oświatowo-kulturalne w woj. koszalińskim w 1. 1945—1957. In: Prz. zach. 15. 1959, 1. S. 125—145. [Schulwesen sowie kult. u. Bildungsprobl. i. d. Woj. Köslin i. d. J. 1945—57.]

4. Bibliotheks- und Museumswesen

220. **Ackerknecht**, Erwin: Volksbüchereiwesen u. Volkshochschulwesen in Pommern. In: Ostdt. Monatshefte. 25. 1958, 1. S. 49—52.
221. **Borzycki**, Zdzisław: Czytelnictwo ziemi gryfickiej. [M. Tab.] In: Prz. zach. 14. 1958, 3. S. 165—174. [D. Bibliotheksbenutzer d. Greifenberger Landes.]
222. **Czytelnie** i biblioteki w województwie koszalińskim. Wspomn. z pola walki o utrzymanie kult. pol. w 1. 1848—1939, o jej upowszechnienie w 1. 1948—1958. Koszalin: Woj. i Miejska Bibl. Publ. 1959. 109 S., Abb., Bildn., Tab. [Umschlagt.] 10-lecie bibliotek województwie koszalińskiego 1949—1959. [—, Lesehallen u. Bibliotheken i. d. Woj. Köslin. Erinner. a. d. Zeit d. Ringens um d. Erhalt. d. poln. Kult. i. d. J. 1848—1939 u. um deren Verbreit. i. d. J. 1948—1958.]
223. **Jankowski**, Zenon: Prasa „wysiedleńców“. In: Szczecin. 1958, 1/2. S. 104—109. [—, Vertriebenenpresse. (Nach einleit. Bemerk. Aufzähl. d. wichtigsten Heimatzs., nämlich 1. Allg. 2. Pommern, Danzig, Masuren.)]
224. **Opis** działalności Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie. Za r. 1958. (Oprac. zespół pod red. Stanisława Badonia.) Szcz. [1959]: (Szczec. Zakł. Graf.) 100 S., Tab. [Darstell. d. Tätigkeit d. Woj.- u. Öff. Stadtbibl. in Stettin f. d. J. 1958.]
225. **Sobolewska**, Jadwiga: Biblioteki naukowe Szczecina w okresie dziesięciolecia 1945—1955. In: Prz. bibliot. 25. 1957. S. 199—209. [M. franz. Zsfass.:] Les bibliothèques scientifiques de Szczecin [Stettin] aux années 1945—1955. S. 287.
226. **Wielopolska**, Maria Salomea: Sieć bibliotek Wyższej Szkoły Technicznej ze szczególnym uwzględnieniem doświadczeń Biblioteki Politechniki Szczecińskiej. In: Prz. bibliot. 26. 1958. S. 131—149. [M. franz. Zsfass.:] Le réseau des bibliothèques de la Haute École Technique avec mention spéciale des

expériences de la Bibliothèque de l'École Polytechnique de Szczecin [Stettin]. S. 286—287.

227. Die **Wissenschaftlichen** Bibliotheken Stettins nach 1945. (Zsfass. nach „Prz. bibliot.“. 25. 1957, 2/3. S. 199—210.) In: W—, 8. 1958, 1. S. 1—3.

228. **Filipowiak**, Władysław: Sprawozdanie z działalności Muzeum Pomorza Zachodniego w Szczecinie za r. 1956. [M. 7 Taf.] In: Mat. zach.-pom. 2. 1956 (1958). S. 369—378. [Tätigkeitsber. d. Pommernmuseums i. Stettin f. d. J. 1956.]

229. **Staffiński**, Aleksander: Muzeum w Szczecinku. In: Prz. zach. 14. 1958, 4. S. 401—402. [D. Museum i. Neustettin.]

5. Kunst

230. **Dziurła**, Henryk: Zabytki Kamienia Pomorskiego. [M. 9 Abb.] In: Szczecin. 1958, 4/5. S. 49—64. [D. Denkmäler d. Stadt Kammin i. P.]

231. **Eimer**, Gerhard: Pommern in der Kunstgeschichte des Nordens zur Zeit des Mittelalters. [M. 5 Abb.] In: Pomm. Heimatbuch. 1958. S. 35—44.

232. **Haas**, A.: Das altsächsische Bauernhaus in Pommern. In: Pomm. Heimatbuch. 1959. S. 116—118.

233. **Hoffmann**, Paul Theodor: Richard Seewald, der Maler u. Dichter. [M. 8 Abb.] In: Balt. Studien. N. F. 45. 1958. S. 147—157.

234. **Lange**, Carl: Pommern in der bildnerischen Erziehung. [M. 3 Abb.] In: Ostdt. Monatshefte. 25. 1958, 1. S. 46—48.

235. **Niemierowski**, Władysław, Zbigniew Radacki: Architektura obronna miast Pomorza Zachodniego. [M. 6 Abb.] In: Szczecin. 1958, 6. S. 67—79. [D. Wehrbauwesen d. Städte Pomm.]

236. **Pałowski**, A.: Województwo koszalińskie. (Les travaux de conservation dans la voïvodie de Koszalin [Köslin] en 1953—1957.) [M. 9 Abb.] In: Ochrona zab. 11. 1958, 1/2. S. 137—142. [D. Denkmalspflegearbeiten i. d. Woj. Köslin.]

237. **Petersohn**, Jürgen: Auf pommerschen Spuren in Dänemark. [M. 3 Abb.] In: Pomm. Heimatbuch. 1959. S. 34—36.

238. **Przymusiński**, Ludwik: Konferencja Stowarzyszenia Historyków Sztuki w Szczecinie. In: Prz. zach. 15. 1959, 2. S. 548—554. [E. Konf. d. Vereinig. d. Kunsthistoriker i. Stettin.]

239. **Radacki**, Zbigniew: Tradycyjne budownictwo wiejskie w województwie szczecińskim. [M. 6 Abb., 10 Zeichn. u. Schrift.] In: Szczecin. 1959, 8/9. S. 117—136. [M. dt. Zsfass.:] Das traditionelle Landbauwesen in der Wojewodschaft Szczecin [Stettin]. S. 134—135.

240. **Radacki**, Zbigniew: Budownictwo wiejskie na Pomorzu Zachodnim. [M. 5 Abb.] In: Szczecin. 1958, 6. S. 53—65. [D. ländl. Bauwesen i. Pomm.]

241. **Rehorowski**, Marian: Stan zachowania stall gotyckich w Polsce. (L'état du maintien des stalles gothiques en Pologne.) [M. 12 Abb. u. 1 Kt.-Sk.] In: Ochrona zab. 12. 1959, 1. S. 30—48. [Betr. a. Pomm.]

242. **Ropp**, Christoph v. d.: Der Städtebauer Hans-Bernhard Reichow. [M. mehr. Abb. u. Zeichn.] In: Balt. Studien. N. F. 46. 1959. S. 147—162.

243. **Schulz**, Heinrich: Die Granitquaderkirchen in Pommern. [M. 4 Abb.] In: Pomm. Heimatbuch. 1960 [1959]. S. 54—57.

244. **Ulbrich-Hannibal**, Hermann: Steinerne deutsche Dokumente. Pommersche Städte sind älter als poln. Städte. [M. 4 Abb.] In: Ostdt. Monatshefte. 25. 1958, 1. S. 33—37.

245. **Ulbrich-Hannibal**, Hermann: Kulturelle pommersche Leistungen. In: Ostdt. Monatshefte. 35. 1958, 1. S. 3—6.

246. **Viering**, Paul: Denkmalpflege in Pommern 1936—1945. (32. Ber.) [M. 1 Bildn. d. letzten Prov.-Konserv. P. Viering.] In: Balt. Studien. N. F. 46. 1959. S. 119—146.
247. **Zaske**, Nikolaus: Die St. Nikolauskirche zu Stralsund. E. Beitr. z. Architekturgesch. d. norddt. Hansegeb. [M. 16 Abb. a. 8 Taf. u. mehr. Taf.] In: Balt. Studien. N. F. 46. 1959. S. 29—56.
248. **Dziesięciolecie** państwowych teatrów dramatycznych w Szczecinie. (1949—1959. Red. Feliks Jordan. Szcz.: PTD [1959].) 20 Bl., Abb., Bildn. [Ein Jahrzehnt staatl. Schauspieltheater i. Stettin. 1949—59.]

X. KIRCHLICHES LEBEN

249. **Allendorf**, Johannes: Johannes Bugenhagen u. seine pommersche Kirchenordnung. In: Archiv f. schles. Kirchengesch. 17. 1959. S. 153—163.
250. **Dziewulski**, Władysław: Biskup pomorski Wojciech. (Próba charakterystyki.) In: Zap. hist. 23. 1957, 4 (1958). S. 7—42. [M. engl. Zsfass.:] Wojciech (Adalbert) bishop of Pomerania. S. 148—149.
251. **Dziewulski**, Władysław: Stosunek Ottona Bamberskiego do organizacji kościelnej terenów zachodnio-pomorskich. In: Zap. hist. 23. 1957, 1/3 (1958). S. 119—140. [D. Verhalten Ottos v. Bamberg z. kirchl. Organis. d. pommer-schen Gebiete.]
252. **Heyden**, Hellmuth: Kirchen Pommerns u. ihre Weihetitel. In: Balt. Studien. 45. 1958. S. 43—70.
253. **Heyen**, Franz-Jos.: Zur Gründungsgeschichte des Klosters Rosenthal. In: Archiv f. mittelhhein. Kirchengesch. 10. 1958. S. 347—352.
254. **Schmidt**, Roderich: Pommern u. Sachsen in der Zeit der Reformation. In: Balt. Studien. N. F. 46. 1959. S. 57—78.

XI. SPRACHE UND LITERATUR

255. **Górniewicz**, Hubert: Odpowiedz na uwagi Moniki Gruchanowej i Leszka Moszyńskiego w sprawie tekstów gwarowych z Drawska. In: Język pol. 38. 1958, 2. S. 117—118. [Erwider. auf Betracht. v. Monika Gruchanowa u. Leszek Moszyński z. Frage v. Mundarttexten aus d. Dramburger Land.]
256. **Gruchmanowa**, Monika, Leszek Moszyński: W sprawie tekstów gwarowych z Drawska. In: Język pol. 38. 1958, 2. S. 116—117. [Zur Frage d. Mundart-texte aus d. Dramburger Land.]
257. **Koselnik**, Bolesław: Hasła morskie w Małym Słowniku Ekonomicznym. In: Szczecin. 1959, 4/5. S. 143—158. [Seekdl. Stichworte i. „Kleinen Wirtschaftswörterbuch.“]
258. **Lorentz**, Friedrich: Gramatyka pomorska. 1, 1: Fonetyka. Z rkpsu niem. przeł. i posłowiem opatrz. Mikołaj Rudnicki. Wr.: Zakł. Nar. im Ossol. 1958. 444 S., 1 Kt., Tab. [Pomorani-sche Grammatik. 1, 1: Phonetik.]
259. **Lorentz**, Friedrich: Gramatyka pomorska. 2, 1: Fonetyka, c. d. 2, 2: Słowotwórstwo. Z niem. rkpsu przeł. i posłowiem opatrz. Mikołaj Rudnicki. Wr.: Zakł. Nar. im. Ossol. 1959. X, S. 445—867. [Pomorani-sche Grammatik. 2, 1: Forts. v. Phonetik. 2, 2: Wortbildungslehre.]
260. **Zagórski**, Zygmunt: Wrażenia z badań dialektologicznych w Złotowskiem. In: Język pol. 38. 1958, 2. S. 149—194. [Eindrücke aus mundartkd. Forsch. i. Flatower Land.]
261. **Krieger**, Erhard: Philipp Otto **Runge**. E. Künstler zwischen Traum u. Wirklichkeit. [M. 1 Abb. u. 1 Bildn.] In: Osttdt. Monatshefte. 25. 1958, 1. S. 28—32.